00173230

C11/53

អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

Extraordinary Chambers in the Courts of Cambodia
Chambres Extraordinaires au sein des Tribunaux Cambodgiens

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

PRE-TRIAL CHAMBER
CHAMBRE PRELIMINAIRE

តាងនាមប្រជារាស្ត្រខ្មែរ និងតាងនាមអង្គការសហប្រជាជាតិ និងអនុលោមតាមច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតឲ្យមានអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើម្បីកាត់សេចក្តីឧក្រិដ្ឋកម្ម ដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ

សំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌ លេខ: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក-កសចស (អបជ០១)

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

ចំពោះមុខ: ចៅក្រម ប្រាក់ គឹមសាន, ប្រធាន
ចៅក្រម Rowan DOWNING
ចៅក្រម ន័យ ធុល
ចៅក្រម Katinka LAHUIS
ចៅក្រម ហួត វុទ្ធី

ក្រឡាបញ្ជីសវនាការ កែវ ទ៉ាន្នី
Dirk Jan LAMAN

កាលបរិច្ឆេទ: ២០ មីនា ២០០៨

ឯកសារដើម
ORIGINAL DOCUMENT/DOCUMENT ORIGINAL
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ ទទួល (Date of receipt/Date de reception): 24 / 03 / 2008
ម៉ោង (Time/Heure): 14:45
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier:

សាលដីកាអំពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នជនត្រូវចោទ នួន ជា

ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា

ជា លាង
Robert PETIT
យ៉េត ចរិយា
William SMITH
តាន់ សេណារ៉ុង
Anees AHMED

ជនត្រូវចោទ

នួន ជា

មេធាវីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

លោក ហុង គឹមសួន
លោក ឡោ ជុនធី
លោក នី ចាន់ឌី

សហមេធាវីការពារក្តី

លោក សុន អរុណ
Michiel PESTMAN
Victor KOPPE

ឯកសារបានថតចម្លងត្រឹមត្រូវតាមច្បាប់ដើម
CERTIFIED COPY/COPIE CERTIFIÉE CONFORME
ថ្ងៃ ខែ ឆ្នាំ នៃការបញ្ជាក់ (Certified Date/Date de certification): 24 / 03 / 2008
មន្ត្រីទទួលបន្ទុកសំណុំរឿង/Case File Officer/L'agent chargé du dossier:

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ * PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE * E.C.C.C * C.E.T.C.

00173231

C11/53

០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក-កសចស (អបជ០១)

I- ប្រវត្តិ

ក- ស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

១- នៅថ្ងៃទី ៧ និងទី ៨ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ("អ.វ.ត.ក") បានបើកសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដែលសហមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ នួន ជា បានប្តឹងជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ("បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន")។

២- នាពេលសវនាការ មានដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួនបួននាក់ចូលរួមនៅក្នុងនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌក្នុងសំណុំរឿងលេខ ០០២/១៩-០៩-០៧-អវតក/កសចស។ នៅថ្ងៃទី ២៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានជូនដំណឹងជាផ្លូវការដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី[1]។ ក្រឡាបញ្ជីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក៏បានដាក់ផងដែរនូវអនុស្សរណៈអន្តរការិយាល័យ អំពីពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចំនួនពីរ មកអង្គបុរេជំនុំជម្រះជាបន្តបន្ទាប់ កាលពីថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧[2] និងថ្ងៃទី ១៣ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧[3]។ ឯកសារអនុស្សរណៈនោះបានជម្រាបជូនអង្គបុរេជំនុំជម្រះថា ពាក្យបណ្តឹងទាំង

---

[1] ស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង:០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស D២២/១/១)។ ស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស D២២/៦/២)។ ស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស D២២/៧/២)។ ស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី២៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស D២២/២/២)។

[2] អនុស្សរណៈអន្តរការិយាល័យស្តីពីស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ សេង ចំនួនពីររបស់ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី២០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស A៧០)។

[3] អនុស្សរណៈអន្តរការិយាល័យស្តីពីស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ចុះថ្ងៃទី១៣ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩ [illegible]

នោះត្រូវបានជូនដំណឹងដល់គូភាគីដទៃទៀត និងជនត្រូវចោទរួចរាល់ហើយ និងអ្នកដាក់ពាក្យប្តឹងអាចចាត់ទុកថាជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានសម្រាប់គ្រប់គោលបំណងទាំងអស់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសំណុំរឿងលេខ 00២/១៩-0៩-0៧-អវតក/កសចស។

៣- ដោយឈរលើមូលដ្ឋានអនុស្សារណៈចុះថ្ងៃទី ២០ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២00៧ នៅថ្ងៃទី ២២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២00៧ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានជូនដំណឹងដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន[4]។ នៅថ្ងៃទី ១៩ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២00៧ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានកំណត់ថ្ងៃបើកសវនាការលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នោះគឺនៅថ្ងៃទី ៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២00៨[5]។ នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ មករា ឆ្នាំ ២00៨ ប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានជូនដំណឹងដល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងបួនថា ដោយយោងតាមវិធាន៧៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (“វិធាន”) មេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងរហូតដល់ថ្ងៃបើកសវនាការ ហើយមេធាវីត្រូវដាក់សារណារបស់ខ្លួនដូចមានចែងនៅក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្ត អវតក/0១/២00៧/Rev.១ ស្តីពីការដាក់ឯកសារនៅចំពោះមុខ អ.វ.ត.ក[6]។ នៅថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២00៨ អង្គភាពជនរងគ្រោះបានជូនដំណឹងមកអង្គបុរេជំនុំជម្រះអំពីការតែងតាំងមេធាវីរបស់ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងបួន និងអំពីគោលបំណងរបស់ពួកគេក្នុងការចូលរួមនៅក្នុងសវនាការផងដែរ។ នៅថ្ងៃទី ៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២00៨ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានចេញសេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់មេធាវី ចុះថ្ងៃទី ៣១ ខែ មករា ឆ្នាំ ២00៨[7] ដោយទទួលស្គាល់លោក **ហុង គីមសួន** លោក **ឡោ ជុនធី** និង លោក **នី ចាន់ឌី** ជាមេធាវីរបស់ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទាំងបួននាក់នេះ។

២00៧-អវតក/កសចស A៩៣) ។

[4] ការដាក់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ជនត្រូវចោទ នួន ជា ចុះថ្ងៃទី២២ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២00៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា(សំណុំរឿង: 00២/១៩-0៩-២00៧-អវតក/កសចស(អបជ0១) C១១/៩)។

[5] ដីកាកំណត់ថ្ងៃបើកសវនាការ ចុះថ្ងៃទី១៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២00៧ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: 00២/១៩-0៩-២00៧-អវតក/កសចស(អបជ0១) C១១/១៤)។

[6] ស្ថានភាពនៃការដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចុះថ្ងៃទី១៦ ខែមករា ឆ្នាំ២00៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: 00២/១៩-0៩-២00៧-អវតក/កសចស C១១/១៧)។

[7] សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់មេធាវី ចុះថ្ងៃទី៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២00៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: 00២/១៩-0៩-២00៧-អវតក/កសចស D២២/៧/៥)។ សេចក្តីសម្រេចទទួលស្គាល់មេធាវី ចុះថ្ងៃទី៤ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២00៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវ សាលដីកាអំពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

00173233

៤- មុនពេលកំណត់ថ្ងៃបើកសវនាការនៅថ្ងៃទី៤ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានបញ្ជូនឯកសារមួយ ដែលមានចំណងជើងថា "នីតិវិធីជំនុំជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌ" ទៅអោយភាគី ដោយបង្ហាញពីនីតិវិធីដែលត្រូវអនុវត្តនាពេលសវនាការ ព្រមទាំងបង្ហាញពីចំណុចដែលប្រធានអង្គបុរេជំនុំជម្រះនឹងអញ្ជើញមេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអោយធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ប្រសិនបើអាចធ្វើបាន។ នាពេលសវនាការ មេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានអញ្ជើញឲ្យបញ្ចេញយោបល់ ចំពោះការស្នើសុំពន្យារពេលសវនាការរបស់សហមេធាវីជនត្រូវចោទ។ មុនពេលកំណត់ឡើងវិញអំពីកាលបរិច្ឆេទបើកសវនាការនៅថ្ងៃទី ៧ ខែ កុម្ភៈ ឯកសារកែប្រែថ្មីនៃ "នីតិវិធីជម្រះរឿងព្រហ្មទណ្ឌ" ត្រូវបានបញ្ជូនទៅអោយគូភាគី ដោយមានបញ្ជាក់ពីឈ្មោះមេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ព្រមទាំងបញ្ជាក់ផងដែរថា ពួកគេម្នាក់ៗត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនបានតែ ៣០ នាទី ប៉ុណ្ណោះ។

ខ- ឧត្តិករណ៍របស់ភាគីក្នុងសវនាការ នៅថ្ងៃទី ៧ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨

៥- នៅក្នុងសវនាការ សហមេធាវីជាតិបានលើកឡើងថា យោងតាមវិធាន ២៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង និងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយចូលរួមតែក្នុងសវនាការលើអង្គសេចក្តីប៉ុណ្ណោះ មិនមែននៅក្នុងនីតិវិធីមុនអង្គសេចក្តីនោះទេ។ បន្ទាប់មកទៀត មេធាវីរូបនេះបានលើកឡើងពីចំណុចជុំវិញផលលំបាកនៃការមានដើមបណ្តឹងដល់ទៅពីរ គឺមានទាំងជនត្រូវចោទ និងជនរងគ្រោះ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ សហមេធាវីអន្តរជាតិបានលើកឡើងថា វិធាន ២៣ មិនមាននិយាយអ្វីទាល់តែសោះ ចំពោះវិសាលភាពនៃការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ប៉ុន្តែដោយសារសញ្ញាណនៃការចូលរួមនៅក្នុងវិធាន ២៣(១)(ក) សន្មត់ទុកជាមុននូវផលប្រយោជន៍ស្តែងចេញពីលទ្ធផលនៃដំណើរការនីតិវិធីនោះ ដូច្នេះគួរយកវិធីសាស្ត្រតឹងរ៉ឹងមួយមកអនុវត្ត។ សហមេធាវីរូបនេះបាន

ចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង:០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស D២២/២/៥)។ លិខិតប្រគល់សិទ្ធិដល់មេធាវីតំណាងដោយអាណត្តិ ចុះថ្ងៃទី១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស D២២/២/៣)។

លើកយកសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍របស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិនៅក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* ដើម្បីគាំទ្រអំណះអំណាងរបស់ខ្លួន។[8] សហមេធាវីរូបនេះបានលើកឡើងទៀតថា អង្គជំនុំជម្រះត្រូវតែធានាថា រាល់ទស្សនៈ និងកង្វល់នានារបស់ជនរងគ្រោះត្រូវតែបង្ហាញក្នុងវិធីណាមួយដែលមិនប៉ះពាល់ដល់ប្រយោជន៍ ឬផ្ទុយទៅនឹងសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទក្នុងការទទួលបានការជំនុំជម្រះក្តីមួយដោយយុត្តិធម៌។ មានការកត់សម្គាល់ឃើញថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនបានដាក់សារណា ឬធ្វើការលើកឡើងអំពីផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនអោយគេបានដឹងទេ។

៦- សហព្រះរាជអាជ្ញាជាតិបានឆ្លើយតបទៅវិញថា វិធានផ្ទៃក្នុងមិនបានបញ្ជាក់ច្បាស់ទេថា ពេលណាដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីគួរចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ហើយបានស្នើសុំអោយតុលាការធ្វើការសម្រេចចំពោះបញ្ហានេះ។ សហព្រះរាជអាជ្ញាអន្តរជាតិបានលើកឡើងថា វិធាន ២៣ មិនបានកំណត់អត្ថន័យនៃពាក្យ "ដំណើរការនីតិវិធី"ទេ ហើយសហព្រះរាជអាជ្ញាក៏បានលើកឡើងពីការវិវត្តន៍ផ្លាស់ប្តូរនៃទម្លាប់អនុវត្តក្នុងរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ដែលត្រូវបញ្ចូលឲ្យមានការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត។ សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបន្តលើកឡើងថា លទ្ធផលនៃរឿងក្តី *Lubanga* គឺថាជនរងគ្រោះមួយក្រុម ត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយចូលរួមក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍នៃការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ហើយអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានអនុវត្តក្នុងវង្វង់នៃវិធាន ២៣។

៧- មេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានលើកឡើងថា តាមវិធាន ២៣ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធី តាំងពីពេលចាប់ផ្តើមនីតិវិធីចោទប្រកាន់ ហើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានតួនាទីជាអ្នកបង្ហាញអោយតុលាការបានដឹងអំពីផលប៉ះពាល់បែបណាខ្លះ ដែលអាចកើតមានដល់សង្គម ប្រសិនបើជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែង។

គ- សេចក្តីសម្រេចបន្តសវនាការដោយរក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង

---

[8] រឿងក្តីព្រះរាជអាជ្ញា ទល់នឹង Thomas Lubanga *Dyilo* សំណុំរឿងលេខ: ICC-01/04-01/06 "*សាលដីកាលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់លោក Thomas Lubanga Dyilo ជំទាស់នឹងសេចក្តីសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះទី១*" ចុះថ្ងៃទី ១៣ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៧

៨- អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានពិភាក្សា និងស្តាប់នូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានជាបន្តបន្ទាប់ ដែលបង្ហាញអោយឃើញពីផលប្រយោជន៍រួមក្នុងការបន្តសវនាការទៅមុខទៀត។ សវនាការបានបន្តដោយឈរលើមូលដ្ឋានដែលថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីរបស់ពួកគេនឹងដាក់សារណាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ទៅអោយសហមេធាវីការពារក្តីជាមុន ហើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងមេធាវីរបស់ពួកគេនឹងទទួលបានការអនុញ្ញាតអោយធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួន។បន្ទាប់ពីការសម្រេចរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះអំពីបញ្ហាការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន សារណារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និង/ឬ សារណារបស់មេធាវីរបស់ពួកគេនឹងត្រូវទទួលយក ឬច្រានចោល តាមការសមស្របមុននឹងមានការសម្រេចពីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។

៩- នៅថ្ងៃទី ១២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានចេញសេចក្តីជូនដំណឹងអោយក្រុមមេធាវីការពារក្តីទាំងអស់ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន អោយសហព្រះរាជអាជ្ញា ព្រមទាំងដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដាក់សារណាលើបញ្ហាដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានលើកឡើងនៅក្នុងសវនាការ និងអញ្ជើញអ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តីអោយដាក់នូវសារណារបស់ខ្លួនត្រឹមថ្ងៃទី ២២ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨។[9] អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានសិក្សាលើ "សារណាណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តីដែលបានលើកឡើងពីបញ្ហាតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទក្នុងការទទួលបាននូវការជំនុំជម្រះក្តីដោយយុត្តិធម៌ និងសិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងបរិបទនៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់អ.វ.ត.ក"។ ភាគីទាំងអស់ត្រូវបានអនុញ្ញាតអោយដាក់នូវសារណាតបរបស់ខ្លួន ត្រឹមថ្ងៃទី០៦ ខែ មីនា ឆ្នាំ ២០០៨។

ឃ- សំណើពីសហមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទ

១០- នៅក្នុងសារណារបស់ខ្លួន សហមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទទាំងអស់បានស្នើសុំទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះឱ្យៈ (i) ដកសារណារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចេញពីសំណុំឯកសារបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ **នួន ជា** និង (ii)

[9] សេចក្តីជូនដំណឹងស្តីពីការដាក់សារណាលើបញ្ហាការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន និងការអញ្ជើញអ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តី ចុះថ្ងៃទី១២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿងៈ ០០២/១៨-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០១) C១១/៣៦)។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

ច្រានចោលជាមុននូវការចូលរួមពេលក្រោយទៀតរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងដំណើរការនីតិវិធីទាក់ទង នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។

II- សារណាជាលាយលក្ខណ៍របស់គូភាគី

១១- សហមេធាវីការពារក្តីនៅក្នុងរឿងក្តីទាំងបួន ដែលរងការប៉ះពាល់ពីសេចក្តីសម្រេចបច្ចុប្បន្ន បានដាក់សារណា[10] ដោយលើកឡើងនូវទឡ្ហីករណ៍ដូចខាងក្រោមៈ

(i) យោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា សំណងជម្ងឺចិត្តគឺជាគោលបំណងតែមួយគត់របស់បណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បន្ទាប់ពីការសម្រេចលើពិរុទ្ធភាព។ លើសពីនេះ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ឬដីកាបង្គាប់ដាក់ឱ្យស្ថិតក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការបានឡើយ ហើយទាំងចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងសាលាដំបូង មិនត្រូវបានតម្រូវអោយស្តាប់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មុននឹងចេញដីកាបង្គាប់ឱ្យដោះលែង ឬបន្តឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទណាម្នាក់នោះដែរ។

(ii) វិធានផ្ទៃក្នុងក៏មានលក្ខណៈស្របគ្នានឹងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជណាចក្រកម្ពុជាដែរ លើបញ្ហាជំហរស្របគ្នារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលមិនអនុញ្ញាតអោយភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងសេចក្តីសម្រេចក្នុងរឿងឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នឡើយ។

(iii) នៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ជនរងគ្រោះត្រូវសុំការអនុញ្ញាតដើម្បីចូលរួមក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដែលពួកគេមានបន្ទុកផ្ទាល់ក្នុងការបង្ហាញថាតើផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេត្រូវប៉ះពាល់យ៉ាងដូចម្តេច ហើយបង្ហាញពីភាពសមស្របនៃការចូលរួមរបស់ពួកគេ និងភាពគ្មានការប៉ះពាល់ទៅលើផលប្រយោជន៍ដល់មេធាវីការពារក្តី។ ទោះជាបន្ទុកនេះអាចជាហេតុផលអាចទទួលយកបានក៏ដោយ ក៏អង្គជំនុំជម្រះអាចបដិសេធការចូលរួមរបស់ពួកគេបានដែរ ដោយសារការចូលរួមនេះមិនមានអត្ថប្រយោជន៍។

---

[10] សារណារួមគ្នាស្តីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទាក់ទងនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង:០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០១) C១១/៤៥)

E.C.C.C. * C.E.T.C. PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

00173237

C11/53

(iv) អង្គបុរេជំនុំជម្រះគ្មានយុត្តាធិការក្នុងការអនុញ្ញាតអោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចូលរួមក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នទេ ដោយសារតែពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ពួកគេ មិនត្រូវបានសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតពិនិត្យមើលឡើងវិញ និងទទួលស្គាល់ជាផ្លូវការឡើយ។

(v) ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នត្រូវបានហាមឃាត់ដោយក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងវិធានផ្ទៃក្នុង ពេលដែលយកវាមកអានជាមួយគ្នា និងអនុវត្តនៅចំពោះមុខតុលាការកម្ពុជា។

(vi) ជំនួសមកវិញ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនអាចចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ដែលផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេមិនត្រូវបានប៉ះពាល់ និងកង្វល់ជាទូទៅផ្សេងៗទៀតដែលត្រូវបានបញ្ជាក់ការពារដោយអយ្យការ។

(vii) ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានលក្ខណៈផ្ទុយពីសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ ព្រោះការចូលរួមនេះអាចធ្វើអោយមានការពន្យារដំណើរការនីតិវិធី និងដាក់បន្ទុកមិនយុត្តិធម៌មកលើមេធាវីការពារក្តីក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងអ្នកជំទាស់ដ៏ច្រើន ហើយវាមានហានិភ័យក្នុងការដាក់ឯកសារភស្តុតាងជាច្រើនដែលមិនពាក់ព័ន្ធ និងប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំងទៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី។

១២- សហព្រះរាជអាជ្ញា[11]លើកឡើងដូចខាងក្រោមថា:

(i) វិធាន ២៣ ចងក្រងជាច្បាប់ស្តីពីបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីរបស់ជនរងគ្រោះ ហើយគោលបំណងរបស់បណ្តឹងនេះ គឺដើម្បីចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយគាំទ្រការចោទប្រកាន់ និងអនុញ្ញាតអោយជនរងគ្រោះទាមទារសំណង។ ពាក្យថា "ដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ"នេះត្រូវបានប្រើដោយមិនមានកម្រិតវិសាលភាព និងគួរបកស្រាយដោយសំដៅទៅលើគ្រប់ដំ

---

[11]សារណារបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាស្តីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/ កសចស (អបជ០១) C១១/៥៤)។

ណាក់កាលនៃដំណើរការនីតិវិធី។ វិធានផ្ទៃក្នុងរំពឹងថា ការចូលរួមអាចត្រូវបានធ្វើនិយ័តកម្ម តាមរយៈការស្នើសុំអោយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីជាច្រើនអោយមានមេធាវីរួមគ្នា។

(ii) ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាក៏អនុញ្ញាតអោយជនរងគ្រោះតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហើយអនុញ្ញាតអោយចូលរួមនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់នៃដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ទោះបីជាពុំមាននិយាយពីការកម្រិតនៃការចូលរួមនៅក្នុងសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នក៏ដោយ។

(iii) យុត្តាធិការផ្សេងៗជាច្រើនទៀត ដូចជា នៅប្រទេសបារាំង និង អេស្ប៉ាញ បានអនុញ្ញាតអោយជនរងគ្រោះចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ក្នុងកម្រិតខុសៗគ្នា។

(iv) នៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ ជនរងគ្រោះបានចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ហើយនៅក្នុងរឿងក្តី *Lubanga* អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍បានអនុញ្ញាតអោយជនរងគ្រោះ ចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការដោះលែងបណ្តោះអាសន្ន បន្ទាប់ពីបានតម្រូវអោយជនរងគ្រោះផ្តល់សេចក្តីថ្លែងការណ៍ពន្យល់ពីផលប៉ះពាល់ផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួនរួចមក។

(v) ឯកសាររបស់អង្គការសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ គាំទ្រជាមធ្យោបាយយ៉ាងទូលំទូលាយដល់សិទ្ធិក្នុងការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ។

(vi) លិខិត និងស្មារតីនៃឯកសារជាមូលដ្ឋានរបស់ អ.វ.ត.ក នាំឱ្យមានការសន្និដ្ឋានបានថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីគឺជាភាគីនៅគ្រប់ដំណាក់កាលទាំងអស់នៃដំណើរការនីតិវិធី រួមទាំងដំណើរការនីតិវិធីលើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នផងដែរ។ បើទោះបីជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនចូលរួមក្នុងសវនាការតទល់គ្នា និងមិនមានសិទ្ធិប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នក៏ដោយ ក៏ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចចូលរួមក្នុងសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ ដើម្បីគាំទ្រការចោទប្រកាន់ដែរ។ ការបកស្រាយណាមួយផ្ទុយពីនេះ គឺជាការរិតត្បិតសិទ្ធិដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការទទួលបានឋានៈជាភាគី ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ពីព្រោះផលប្រយោជន៍របស់ដើមរដ្ឋប្បវេណីក្នុងដំណើការក្តីមិនត្រូវបានការពារតាមនីតិវិធីច្បាប់។

(vii) ការទទួលស្គាល់ជនរងគ្រោះជាភាគី គឺផ្អែកលើការពិចារណាលើគោលនយោបាយ និងនីតិវិធី

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRELIMINAIRE

ច្បាប់។ ជនរងគ្រោះអាចបង្ហាញប្រាប់តុលាការពីបញ្ហាទាំងឡាយ ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ដោយផ្អែកលើចំណេះដឹងផ្ទាល់របស់ពួកគេ។

(viii) អង្គបុរេជំនុំជម្រះគួរថ្លឹងថ្លែងរវាងសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះដែលមានចំនួនច្រើន ក្នុងការចូលរួមយ៉ាងមានប្រយោជន៍ក្នុងដំណើរការនីតិវិធី និងសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានសវនការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងឆាប់រហ័សរបស់ជនត្រូវចោទ។

(ix) ដូច្នេះ សហព្រះរាជអាជ្ញាសូមស្នើអោយមានសេចក្តីណែនាំប្រាំបីចំណុចចំពោះការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងអំឡុងពេលសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះសន្ន។

១៣- ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីលើកទឡ្ហីករណ៍ដូចខាងក្រោម:

(i) នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់កម្ពុជា និងប្រព័ន្ធច្បាប់ **ស៊ីវិល ឡ** (Civil Law) ដទៃទៀត ជនរងគ្រោះអាចតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដើម្បីទាមទារសំណង ហើយមានសិទ្ធិដូចភាគីដទៃទៀតដែរ។ ទឡ្ហីករណ៍នេះយោងទៅលើមាត្រា ២៥៩ និងមាត្រា ២៦០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងឧទាហរណ៍រឿងក្តីជាច្រើននៅប្រទេសកម្ពុជា ដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានវត្តមានក្នុងនីតិវិធីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍អំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ឬការដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យតាមផ្លូវតុលាការ។

(ii) ច្បាប់កម្ពុជាពិតជាអនុញ្ញាតឱ្យមានវត្តមានដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃដំណើរការនីតិវិធី ហើយដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចធ្វើការកត់សម្គាល់ផ្សេងៗបានក្នុងអំឡុងពេលសវនាការ។ ការអនុវត្តបែបនេះមិនផ្ទុយនឹងបទដ្ឋានអន្តរជាតិទេ។

(iii) វត្តមានរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនរំលោភទៅលើសិទ្ធិទទួលបានការកាត់សេចក្តីដោយយុត្តិធម៌របស់ជនត្រូវចោទនោះទេ។ការរំលោភសិទ្ធិនេះអាចកើតមានឡើង តែក្នុងករណីដែលមានការរំលោភទៅលើសិទ្ធិជាក់ស្តែងណាមួយប៉ុណ្ណោះ ដូចជាសិទ្ធិមានមេធាវីការពារក្តីជាដើម។

(iv) ផ្ទុយពីការអនុវត្តនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ នៅក្នុងប្រព័ន្ធច្បាប់កម្ពុជា ក៏ដូចជាច្បាប់

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

ស្ដីពីការបង្កើតអ.វ.ត.ក និងវិធានផ្ទៃក្នុង ពុំបានតម្រូវឱ្យជនរងគ្រោះបង្ហាញថា ប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនទទួលការប៉ះពាល់នោះទេ។ ជនរងគ្រោះនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិមិនទទួលបានឋានៈជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទេហើយការអនុវត្តនៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិមិនចងកាតព្វកិច្ចឱ្យអ.វ.ត.ក ត្រូវតែអនុវត្តតាមនោះដែរ។

(v) ក្នុងច្បាប់កម្ពុជា ពុំមានការចងកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវតែដាក់សារណានោះទេ ហើយការខកខានមិនបានដាក់សារណានេះមិនអាចចាត់ទុកថាជាការបោះបង់សិទ្ធិក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានផ្ទាល់មាត់នោះដែរ។

(vi) វិធាន ២៣(១)(ក) មានន័យថា ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវមានសិទ្ធិដូចគ្នានឹងមេធាវីការពារក្ដី និងអយ្យការដែរ។ អនុលោមតាមវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងសវនាការបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ដោយមិនចាំបាច់សុំការអនុញ្ញាតជាមុនឡើយ។

III- សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្ដី

១៤- អង្គបុរេជំនុំជម្រះសូមសម្ដែងការអរគុណចំពោះសារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្ដី ដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានទទួលពី:

- Anne Heindel ទីប្រឹក្សាច្បាប់នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា[12]
- Christoph Safferling សាស្ត្រាចារ្យនៃសកលវិទ្យាល័យហ្វីលីព នៅ Marburg[13]
- វិទ្យាស្ថានខ្មែរដើម្បីលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ[14]

---

[12] សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគី ឈ្មោះ Anne Heindel ទីប្រឹក្សាច្បាប់នៃមជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា "*ស្ដីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន*" ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្ដីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង:០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/ កសចស(អបជ០១) C១១/៣៨)។

[13] សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគី បណ្ឌិត Christoph Safferling សាស្ត្រាចារ្យនៃសកលវិទ្យាល័យហ្វីលីព នៅ Marburg "*សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្ដីលើសំណុំរឿងព្រហ្មទណ្ឌលេខ ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០១)*" ចុះថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្ដី ជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០១) C១១/៣៩)។

[14] សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្ដីគឺ វិទ្យាស្ថានខ្មែរដើម្បីលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ "*សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿង*" សាលដីកាអំពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

C11/53

- សមាគមអ្នកច្បាប់ដើម្បីការអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា (ADHOC)[15]
- អង្គការ Redress Trust, អង្គការសហព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ(FIDH) និងអង្គការមេធាវីគ្មានព្រំដែន[16]

១៥- សារណាទាំងនេះត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយក្នុងគេហទំព័ររបស់ អ.វ.ត.ក ហើយរាល់ព័ត៌មានដែលមានក្នុងសារណាទាំងនេះត្រូវបានអង្គបុរេជំនុំជម្រះយកមកពិចារណា។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថាក្នុងករណីមួយចំនួន ខ្លឹមសារសារណាទាំងនោះមានវិសាលភាពទូលំទូលាយជាងការដែលបានស្នើសុំជាក់ស្តែងទៅទៀត។ យ៉ាងណាក៏ដោយ សារណាទាំងនេះបានផ្តល់ជាជំនួយស្មារតីដល់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ ទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ទាក់ទងនឹងការថ្លឹងថ្លែងពីតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ ទាក់ទងនឹងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ និងក្នុងយុត្តាធិការជាតិ ព្រមទាំងយុត្តិសាស្ត្រពាក់ព័ន្ធរបស់តុលាការក្នុងតំបន់។

IV- សារណាតបរបស់ភាគី

ក្តីស្តីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត" ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០១) C១១/៤០)។

[15] សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តីគឺ សមាគមអ្នកច្បាប់ដើម្បីការអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា (ADHOC) "*សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តីស្តីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន*" ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស (អបជ០១) C១១/៤១)។

[16] សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តីគឺ អង្គការ Redress Trust (Redress) អង្គការសហព័ន្ធសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ (FIDH) អង្គការមេធាវីគ្មានព្រំដែន (ASF) "*សារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តី*" ចុះថ្ងៃទី២៥ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០១) C១១/៤២)។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C C.E.T.C

១៦- សហមេធាវីរបស់ជនត្រូវចោទទាំងបីរូបបានដាក់សារណារួមគ្នាមួយ ឆ្លើយតបទៅនឹងសារណារបស់ភាគីផ្សេងទៀត ក៏ដូចជាសារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីក្នុងរឿងក្តី ដែលក្នុងនោះ សហមេធាវីបានលើកឡើងនូវចំណុចបន្ថែមមួយចំនួនដូចខាងក្រោម:

(i) ភាគច្រើននៃសារណារបស់អ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តីមិនអាចទទួលយកបានទេ ពីព្រោះសារណាទាំងនោះមិនបានឆ្លើយតប ឬទៅហួសពីបញ្ហាជាក់លាក់ដែលអង្គជំនុំជម្រះបានលើកឡើង ហើយសារណាទាំងនោះខុសទម្រង់នីតិវិធីច្បាប់។ សារណាភាគច្រើនផ្តោតតែទៅលើបញ្ហាហេតុផលទូទៅនៃការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងប្បវេណីជាជាងបញ្ហាផលប្រយោជន៍របស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។

(ii) ជំហររបស់មេធាវីគួរត្រូវបានមើលឃើញថាជាការឆ្លុះបញ្ចាំងជាក់ស្តែង និងសមហេតុផលទៅលើច្បាប់ជាធរមានដែលមិនបានគិតទៅដល់ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងដំណាក់កាលមុនអង្គសេចក្តី ត្រូវតែជាក់លាក់តាមនីតិវិធី។

(iii) តាមវិធានផ្ទៃក្នុង ពុំមានការអនុញ្ញាតដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញា និងអ្នកមិនមែនជាភាគីនៃរឿងក្តីលើកឡើងនោះទេ ហើយវិធាន ៧៤ ទទួលស្គាល់ភាពខុសគ្នារវាងភាគីអំពីសិទ្ធិរបស់ពួកគេ ក្នុងការធ្វើពាក្យបណ្តឹង ឬ ជំទាស់នឹងសេចក្តីសម្រេចមួយចំនួននៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលលើកជាសំណួរឡើងថាតើ សញ្ញាណនៃឋានៈជាភាគីពេញសិទ្ធិនោះមានន័យយ៉ាងដូចម្តេច។

(iv) អត្ថប្រយោជន៍សន្ទត់ជាមុនចំពោះការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ នឹងមិនថយចុះដោយសារការមិនអនុញ្ញាតអោយពួកគេចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននោះទេ។

(v) អង្គជំនុំជម្រះសាលាឧទ្ធរណ៍នៅតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានទទួលស្គាល់ថា នីតិវិធីពាក់ព័ន្ធនឹងការដាក់ពាក្យដើម្បីសុំចូលរួម វាមានសារសំខាន់ក្នុងការការពារសិទ្ធិជនត្រូវចោទ។

(vi) ការអនុញ្ញាតឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីចូលរួមក្នុងប្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នអាចរំលោភលើគោលការណ៍សច្ចធារណ៍និរទោស និងគោលការណ៍សមភាពរវាងភាគីទាំង

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

(vii) យុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការសិទ្ធិមនុស្សអឺរ៉ុបមានលក្ខណៈដោយឡែក ហើយមិនអាចយកមកអនុវត្តបានល្អចំពោះបញ្ហានៅទីនេះបានទេ។

(viii) ជំនួសមកវិញ ក្រុមមេធាវីការពារក្តីសូមស្នើអោយមានសេចក្តីណែនាំដែលត្រូវអនុវត្តដូចសេចក្តីណែនាំដែលស្នើឡើងដោយសហព្រះរាជអាជ្ញា។

១៧- សហព្រះរាជអាជ្ញាបានបញ្ជាក់ឡើងវិញនូវសេចក្តីសន្និដ្ឋានពីមុនរបស់ខ្លួន ហើយបានលើកទឡ្ហីករណ៍បច្ចុប្បន្នជាការឆ្លើយតបទៅនឹងការអះអាងរបស់សហមេធាវីដែលលើកឡើងថា នីតិវិធីរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតមិនត្រឹមត្រូវទេ ពីព្រោះចៅក្រមស៊ើបអង្កេតខ្លួនឯងមិនបានទទួលយកពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឡើយ[17]។ សហព្រះរាជអាជ្ញាលើកឡើងថា ទាំងវិធានផ្ទៃក្នុង ទាំងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ[18] ពុំបានតម្រូវឱ្យមានសេចក្តីសម្រេចដោយមានសំអាងហេតុណាមួយរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត នៅពេលទទួលយកពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនោះឡើយ ហើយលើកឡើងថា ការគ្មានយន្តការបែបនេះជាមូលហេតុសមហេតុសមផលដោយមូលហេតុគោលនយោបាយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត គេអះអាងថា អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនមានអំណាចទទួលស្គាល់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬសម្រេចថាពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មិនអាចទទួលយកបាននោះទេ ពីព្រោះតាមវិធានផ្ទៃក្នុង មានតែនៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះប៉ុណ្ណោះដែលមានអំណាចនេះ ។

១៨- មេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានលើកឡើងថា ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានអាទិភាពជាងវិធានផ្ទៃក្នុង។ មេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបានយោងទៅមាត្រា ៥ នៃក្រមនេះ ដែលចែងថា ជនរងគ្រោះអាចចូលរួមក្នុង "បណ្តឹងអាជ្ញា" ក្នុងនាមជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

---

[17] សារណាតបរបស់សហព្រះរាជអាជ្ញាចំពោះសារណារួបរួមរបស់មេធាវីការពារក្តីស្តីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ចុះថ្ងៃទី០៦ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្តីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស(អបជ០១) C១១/៤៩)។

[18] វិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី១) នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី០១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ និង សេចក្តីណែនាំអនុវត្ត ០២/២០០៧ ស្តីពីការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ ចុះថ្ងៃទី០៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ២០០៧។

PRE-TRIAL CHAMBER E.C.C.C * C.E.T.C CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

00173244

C11/53

ដោយមិនត្រឹមតែដើរតួនាទីក្នុងបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីតែមួយមុខគត់ប៉ុណ្ណោះនោះទេ។ ក្រុមមេធាវីនេះរៀបរាប់បញ្ជាក់អំពីនីតិវិធីបើកសវនាការបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍នៅចំពោះមុខសភាស៊ើបសួររបស់កម្ពុជា និងលើកឡើងពីរឿងក្ដីដែលដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីបានចូលរួមក្នុងរឿងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន។ ពួកគេលើកឡើងថា ការផ្អែកលើយុត្តិសាស្ត្ររបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិជាការមិនត្រឹមត្រូវក្នុងរឿងនៅទីនេះទេ ដោយអះអាងថាក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមិនតម្រូវឱ្យជនរងគ្រោះបង្ហាញពីផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ទាក់ទងទៅនឹងដំណាក់កាលនីតិវិធី ឬក្នុងពេលសវនាការខុសៗគ្នានោះទេ ប៉ុន្តែផ្ទុយទៅវិញ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងនីតិវិធីយ៉ាងពេញលេញ។ ពួកគេបានបន្តលើកឡើងបន្ថែមទៀតថា ការខកខានមិនបានដាក់សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរមិនមែនជាការរារាំងដល់ការធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានផ្ទាល់មាត់ឡើយ។ លើសពីនេះទៅទៀតសិទ្ធិរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងត្រូវប៉ះពាល់ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះបដិសេធសិទ្ធិធ្វើសេចក្ដីសន្និដ្ឋានផ្ទាល់មាត់របស់គេដែលពុំមានសេចក្ដីសន្និដ្ឋានពាក់ព័ន្ធណាមួយត្រូវធ្វើ ដូចដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាបានស្នើឡើង។

V- ច្បាប់ជាធរមាន

១៩- ប្រយោគទី១ នៃមាត្រា ៣៣ (ថ្មី) នៃច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើតអ.វ.ត.ក[19] ចែងថា:

អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវធានាថា ដំណើរការកាត់សេចក្ដីប្រព្រឹត្តទៅប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងឆាប់រហ័សតាមនីតិវិធីដែលមានស្រាប់ជាធរមាន ដោយគោរពយ៉ាងពេញលេញនូវសិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ និងការពារយ៉ាងត្រឹមត្រូវចំពោះជនរងគ្រោះ និងសាក្សី។

២០- ប្រយោគទី២ នៃមាត្រា ៣៣ (ថ្មី) ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងផងដែរក្នុងមាត្រា ២០ (ថ្មី) ស្ដីពីសហព្រះរាជអាជ្ញា

[19] មាត្រា៣៣ (ថ្មី) នៃច្បាប់ស្ដីពីការបង្កើតអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាដើម្បីកាត់សេចក្ដីឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរយៈកាលនៃរបបកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ឆ្នាំ២០០១ ដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី២៧ ខែតុលា ឆ្នាំ២០០៤ (នស/រកម/១០០៤/០០៦)។

00173245

C11/53

និងមាត្រា ២៣ (ថ្មី) ស្តីពីការស៊ើបអង្កេត ព្រមទាំងមាត្រា ១២ (១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក[20] បន្តថែងថា:

ប្រសិនបើនីតិវិធីដែលមានស្រាប់ពុំបានចែងពីករណីពិសេសណាមួយ ឬប្រសិនបើមានភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការបកស្រាយ ឬអនុវត្តនីតិវិធីនោះ ឬប្រសិនបើមានបញ្ហាទាក់ទងទៅនឹង ភាពស្របគ្នានៃនីតិវិធីទាំងនេះជាមួយនឹងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ គេអាចស្វះស្វែងរកការណែនាំក្នុងបទដ្ឋាននីតិវិធីដែលបានបង្កើតឡើងក្នុងកម្រិតអន្តរជាតិ។

ក- វិធានផ្ទៃក្នុង

២១- វិធាន ២១(១)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងក្នុងផ្នែកពាក់ព័ន្ធថា:

ដំណើរការនីតិវិធីក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញត្រូវប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និងគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាឱ្យបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងអស់[21]។

២២- វិធាន ២៣ ស្តីពីបណ្តឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដោយជនរងគ្រោះ ចែងក្នុងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធថា:

១- គោលបំណងនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញគឺដើម្បី:

ក- ចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ប្រឆាំងនឹងអ្នកដែលទទួលខុសត្រូវចំពោះឧក្រិដ្ឋកម្មនៅក្នុងយុត្តាធិការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់ និង

ខ- អនុញ្ញាតឱ្យជនរងគ្រោះអាចស្វែងរកសំណងផ្លូវចិត្ត និងសំណងសមូហភាព ដូចមានចែងក្នុងវិធាននេះ។

---

[20] មាត្រា១២(១) នៃកិច្ចព្រមព្រៀងរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាស្តីពីការកាត់សេចក្តីក្រោមច្បាប់កម្ពុជានូវឧក្រិដ្ឋកម្មដែលបានប្រព្រឹត្តឡើងក្នុងរយៈកាលនៃកម្ពុជាប្រជាធិបតេយ្យ ដែលបានចុះហត្ថលេខាក្នុងឆ្នាំ ២០០៣។

[21] វិធាន២១(១)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី១) នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី០១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ ២០០៨។

E.C.C.C * C.E.T.C TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRELIMINAIRE

[....]

៣- នៅពេលណាក៏ដោយ ក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ ជនរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សររបស់ខ្លួនទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតដើម្បីតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី

។

អនុលោមទៅតាមបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការការពារជនរងគ្រោះ ដែលមានចែងក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវជូនដំណឹងនេះទៅសហព្រះរាជអាជ្ញា និងជនត្រូវចោទ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតអាចសម្រេចចេញដីកាដោយមានសំអាងហេតុបដិសេធពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបាន។ ដីកានេះត្រូវបើកផ្លូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ដល់ជនរងគ្រោះ។

៤- ជនរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងរហូតដល់ពេលបើកសវនាការ។ ពាក្យបណ្តឹងនេះត្រូវធ្វើជាលាយលក្ខណ៍អក្សរប្រគល់ឱ្យក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងត្រូវដាក់ចូលក្នុងកំណត់ហេតុនៃដំណើរការនីតិវិធី។ជនរងគ្រោះដែលបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ មិនតម្រូវឱ្យដាក់ពាក្យជាថ្មីម្តងទៀតនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះឡើយ។

[...]

៦- ការតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី មានអានុភាពដូចខាងក្រោម:

ក- នៅពេលតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ជនរងគ្រោះក្លាយជាភាគីក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនអាចត្រូវបានសាកសួរដូចសាក្សីធម្មតាចំពោះរឿងដដែលបានទេ និងអនុលោមទៅតាម វិធាន ៦២ ស្តីពីដីកាចាត់ឱ្យស៊ើបសួរជំនួស ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចត្រូវបានសាកសួរក្នុងលក្ខខណ្ឌដូចគ្នាជាមួយនឹងជនត្រូវចោទ ឬជនជាប់ចោទ។

ខ- អង្គជំនុំជម្រះមិនត្រូវចេញសេចក្តីសម្រេច ចំពោះបណ្តឹងរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលផ្ទុយគ្នាទៅនឹងសេចក្តីសម្រេចផ្នែកបណ្តឹងអាជ្ញាចំពោះករណីរឿងតែមួយឡើយ។

គ- សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់វិធានការពារ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៩។

៧- ជនរងគ្រោះដែលចូលរួមក្នុងនីតិវិធីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងនាមជាដើមបណ្តឹង

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. * C.E.T.C.

រដ្ឋប្បវេណី មានសិទ្ធិត្រូវបានតំណាងដោយមេធាវីជាតិ ឬអន្តរជាតិ ដោយសហការជាមួយមេធាវីជាតិ។

[...]

៨- ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយក្រុមអាចជ្រើសរើសមេធាវីឱ្យធ្វើជាតំណាងក្រុមជារួមចេញពីបញ្ជីដែលរៀបចំឡើងដោយអង្គភាពជនរងគ្រោះ។ លើសពីនេះទៅទៀត សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចរៀបចំឱ្យមានតំណាងរួមដូចខាងក្រោម:

ក- សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះអាចស្នើទៅក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីឱ្យជ្រើសរើសមេធាវីម្នាក់ ឬច្រើននាក់ធ្វើជាតំណាងរួមក្នុងរយៈពេលកំណត់មួយ។

ខ- នៅពេលដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមួយក្រុម មិនអាចជ្រើសរើសមេធាវីធ្វើជាតំណាងឱ្យក្រុមបានតាមពេលវេលាកំណត់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើទៅអង្គភាពជនរងគ្រោះ ឱ្យធ្វើការជ្រើសរើសមេធាវីសម្រាប់តំណាងឱ្យក្រុមពួកគេ។ ក្នុងករណីនេះ អង្គភាពនេះត្រូវធ្វើការពិចារណាទៅលើបំណងប្រាថ្នារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី និងស្ថានភាពពិសេសនៃសំណុំរឿង និងទំនាស់ផលប្រយោជន៍នៅក្នុងក្រុម ក៏ដូចជាការតម្រូវឱ្យគោរពប្រពៃណីក្នុងតំបន់ និងការជួយទៅដល់ក្រុមដែលងាយនឹងរងគ្រោះ។

គ- នៅពេលផលប្រយោជន៍យុត្តិធម៌តម្រូវ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬ អង្គជំនុំជម្រះអាចចាត់តាំងមេធាវីតំណាងឱ្យក្រុមដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីបន្ទាប់ពីពិគ្រោះយោបល់ជាមួយអង្គភាពជនរងគ្រោះ។

ឃ- សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ និងអង្គភាពជនរងគ្រោះត្រូវចាត់វិធានការសមស្របទាំងឡាយដើម្បីធានាថា ក្នុងការជ្រើសរើសមេធាវីរួមគ្នា ផលប្រយោជន៍ខុសគ្នាៗរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនីមួយៗត្រូវបានគោរព និងទំនាស់ផលប្រយោជន៍ដទៃទៀតក៏ត្រូវបានជៀសវាង។

ង- គ្រប់ពេលវេលាទាំងអស់ តាមពាក្យបណ្តឹងដោយមានសំអាងហេតុ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចស្នើសុំទៅសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ ឱ្យពិចារណាឡើងវិញ

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

00173248

C11/53

ពីការជ្រើសរើសមេធាវីរូមដោយអង្គភាពជនរងគ្រោះ ឬពីការចាត់តាំងរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ។ និង

ច- *ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលខ្វះលទ្ធភាពបង់ប្រាក់កម្រៃអោយមេធាវីរួម ដែលចាត់តាំងដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះ អាចស្វែងរកជំនួយពីអង្គភាពជនរងគ្រោះ។*

[...]

២៣- វិធាន ៦៣(១)(ក) ស្តីពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ចែងថា:

សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត អាចសម្រេចឃុំខ្លួនជនត្រូវចោទជាបណ្តោះអាសន្ន ក្រោយពេលមានសវនាការតទល់គ្នា។ប្រសិនបើជនត្រូវចោទមិនទាន់មានជំនួយពីមេធាវីណាមួយនៅឡើយទេ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវប្រាប់ជនត្រូវចោទអំពីសិទ្ធិមានមេធាវីការពារ ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២១(១)(ឃ)។ ជនត្រូវចោទមានសិទ្ធិទទួលបានពេលវេលាគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីរៀបចំការពារខ្លួន។ ក្នុងពេលសវនាការតទល់គ្នានេះ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវស្តាប់សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ និងមេធាវីជនត្រូវចោទ។ នៅពេលបញ្ចប់សវនាការតទល់គ្នា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវសម្រេចអំពីការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចមិនឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ជនត្រូវចោទត្រូវបានដោះលែងឲ្យមានសេរីភាព។ ប្រសិនបើសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវចេញបង្គាប់ឲ្យឃុំខ្លួន។

២៤- វិធាន ៧៤(៤) ទាក់ទងនឹងមូលដ្ឋាននៃបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះចែងថា ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចប្តឹងឧទ្ធរណ៍ប្រឆាំងនឹងដីការបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ដូចខាងក្រោម:

ក- ការបដិសេធពាក្យសុំឲ្យមានកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង។

ខ- ការមិនទទួលពាក្យសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី។

គ- ការបដិសេធពាក្យសុំឲ្យប្រគល់មកវិញនូវវត្ថុដែលចាប់យក។

E.C.C.C * C.E.T.C PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

00173249

ឃ- ការបដិសេធពាក្យសុំរបាយការណ៍របស់អ្នកជំនាញ ដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធានផ្ទៃក្នុង។

ង- ការបដិសេធពាក្យសុំធ្វើកិច្ចស៊ើបសួរបន្ថែមណាមួយដោយអ្នកជំនាញ ដែលអនុញ្ញាតក្រោមវិធាននេះ។

ច- ដីកាលើកលែងចោទប្រកាន់ ក្នុងករណីដែលសហព្រះរាជអាជ្ញាធ្វើបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។

ឆ- ការបដិសេធពាក្យសុំឲ្យប្តឹងទៅអង្គជំនុំជម្រះដើម្បីមោឃភាពកិច្ចស៊ើបសួរណាមួយ ឬ

ជ- ជាប់ទាក់ទងនឹងវិធានការការពារ។

២៥- វិធាន ៧៧ ចែងអំពីនីតិវិធីសម្រាប់បណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ និងពាក្យសុំទៅអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ហើយចែងនៅក្នុងផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធថា:

៣- ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះត្រូវផ្ទៀងផ្ទាត់ថា សំណុំរឿងនោះមានភាពពេញលេញ និងកំណត់កាលបរិច្ឆេទសវនាការ។ ក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតភាគី និងមេធាវីរបស់ភាគីទាំងអស់។

៤- សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីអាចមើលសំណុំរឿងរហូតដល់ថ្ងៃសវនាការ។ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីត្រូវដាក់សេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់ខ្លួនទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះ ដូចមានចែងក្នុងសេចក្តីណែនាំអនុវត្តស្តីពីការដាក់ឯកសារ។ ក្រឡាបញ្ជីត្រូវចុះកាលបរិច្ឆេទនៃការទទួលឯកសារ និងដាក់ឯកសារទាំងនោះចូលទៅក្នុងសំណុំរឿងភ្លាម។

១០- ប្រធានអង្គជំនុំជម្រះ ត្រូវចាត់តាំងចៅក្រមជាតិមួយរូប និងចៅក្រមអន្តរជាតិមួយរូបអោយធ្វើជាសហចៅក្រមរបាយការណ៍។ សហចៅក្រមរបាយការណ៍ត្រូវរៀបចំរបាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ដែលត្រូវបង្ហាញអង្គហេតុដែលមានបញ្ហា និងសេចក្តីលម្អិតអំពីសេចក្តីសម្រេចដែលត្រូវប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ហើយរបាយការណ៍នេះត្រូវដាក់ចូលទៅក្នុងសំណុំរឿង។ បន្ទាប់ពីសហចៅក្រមរបាយការណ៍បានអានរបាយការណ៍ សហព្រះរាជអាជ្ញា និងមេធាវីរបស់ភាគីអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានរបស់

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

ខ្លួនដោយសង្ខេប។ អង្គជំនុំជម្រះអាចបង្គាប់ឱ្យបុគ្គលទាំងឡាយចូលរួមដោយផ្ទាល់ ក៏ដូចជាការផ្ដល់នូវភស្តុតាង។

១៤- សេចក្ដីសម្រេចទាំងអស់ស្ថិតក្នុងវិធាននេះ រួមទាំងគំនិតជំទាស់ផងត្រូវមានសំអាងហេតុ និងចុះហត្ថលេខាដោយចៅក្រមទាំងនោះ។ សេចក្ដីសម្រេចនេះ ត្រូវជូនដំណឹងដល់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត សហព្រះរាជអាជ្ញា និងភាគី ដទៃទៀតដោយក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គជំនុំជម្រះ។ សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ត្រូវបន្តនីតិវិធីជាបន្ទាន់ ស្របតាមសេចក្ដីសម្រេចរបស់អង្គជំនុំជម្រះ។

២៦- សន្ទានុក្រមនៃវិធានផ្ទៃក្នុងផ្ដល់និយមន័យលើពាក្យ "ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី" ថាជា "ជនរងគ្រោះដែលដាក់ពាក្យប្ដឹងសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ឬអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងដោយយោងទៅលើវិធានផ្ទៃក្នុងនេះ។ ពាក្យថា"ភាគី" គឺរួមបញ្ចូលទាំងសហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ/ជនជាប់ចោទ និងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។

ខ- នីតិវិធី និងទម្លាប់អនុវត្តនៅប្រទេសកម្ពុជា

២៧- មាត្រា ២ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា កំណត់ពីគោលបំណងរបស់បណ្ដឹងអាជ្ញា និងបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី:

បណ្ដឹងអាជ្ញា និងបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីគឺជាបណ្ដឹងពីរផ្សេងគ្នា។
បណ្ដឹងអាជ្ញា មានគោលបំណងពិនិត្យអត្ថិភាពនៃបទល្មើស បង្ហាញឲ្យឃើញពិរុទ្ធភាពនៃជនល្មើស និងផ្ដន្ទាទោសជននេះតាមច្បាប់កំណត់។
បណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី មានគោលបំណងដើម្បីធ្វើអោយបានជួសជុលការខូចខាតដែលបណ្ដាលមកពីអំពើល្មើសដល់ភាគីរងគ្រោះ ហើយក្នុងគោលបំណងនេះ ឱ្យអ្នករងគ្រោះបានទទួលសំណងជម្ងឺចិត្តធួនល្មមនឹងព្យសនកម្មដែលខ្លួនបានទទួល[22]។

[22] ការបកប្រែក្រៅផ្លូវការជាភាសាអង់គ្លេសថា: "*បណ្ដឹងអាជ្ញាមានគោលបំណងពិនិត្យអត្ថិភាពនៃបទល្មើស បង្ហាញឲ្យឃើញពិរុទ្ធភាពនៃជនល្មើស និងផ្ដន្ទាទោសជននេះតាមច្បាប់កំណត់។ បណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីមានគោលបំណងដើម្បីបានជួសជុលការខូចខាត...*
សាលដីកាអំពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងរឿងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន

២៨- មាត្រា ៥ ចែងអំពីនីតិវិធីដែលជនរងគ្រោះអាចដាក់ពាក្យបណ្ដឹង និងចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌក្នុងនាមជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីដោយដាក់ពាក្យប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។

២៩- ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា រំពឹងឲ្យមានការចូលរួមរបស់ភាគីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងអំឡុងពេលស៊ើបសួរ។ មាត្រា ១៣៤ ចែងអំពីការស្នើសុំដែលភាគីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចសុំទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ។ មាត្រា ១៣៧ និង មាត្រា ១៣៨ ចែងថា កាលណាការស៊ើបសួរត្រូវបានបើក ជនរងគ្រោះអាចដាក់ជាសំណើ ឬពាក្យប្ដឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរ ដើម្បីសុំតាំងខ្លួនជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។ ពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន មាត្រា ២០៣ ដល់មាត្រា ២១៨ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មិនបានចង្អុលទៅរកភាគីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីទេ ហើយ មាត្រា ២៦៨ ដែលចែងអំពីដីការបស់ចៅក្រមស៊ើបសួរ ដែលអាចត្រូវបានភាគីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីប្ដឹងឧទ្ធរណ៍បាន មិនបានរាប់បញ្ចូលដីកាសម្រេចឲ្យឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ននោះទេ។ ប៉ុន្តែ មាត្រា ២៥៨ ដែលចែងពីសភាស៊ើបសួរ (ដែលមានមុខងារប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងមុខងាររបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ នៃអ.វ.ត.កដែរនោះ) ចែងថា បន្ទាប់ពីបានទទួលបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ ប្រធានសភាស៊ើបសួរត្រូវជូនដំណឹងដល់គូភាគី និងមេធាវីរបស់ពួកគេអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការបើកសវនាការ។ ជនត្រូវចោទ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ឬមេធាវី ត្រូវចុះហត្ថលេខាដើម្បីបញ្ជាក់ថាបានទទួលការជូនដំណឹងនេះ ប្រសិនបើគេធ្វើឡើងដោយផ្ទាល់មាត់។ អនុលោមតាមមាត្រា ២៥៩ មេធាវីអាចពិនិត្យមើលសំណុំរឿងរហូតដល់ពេលបើកសវនាការ ហើយគូភាគី និងមេធាវីអាចប្រគល់សារណាដល់ក្រឡាបញ្ជី។ មាត្រា ២៦០ ចែងថា គូភាគីអាចត្រូវបង្គាប់ឲ្យចូលមកបង្ហាញខ្លួនក្នុងសវនាការ។

គ- បទដ្ឋានអន្តរជាតិ

សេចក្ដីប្រកាសអំពីជនរងគ្រោះរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ

ដែលបណ្ដាលមកពីអំពើល្មើសដល់ភាគីរងគ្រោះ ហើយក្នុងគោលបំណងនេះ ឱ្យអ្នករងគ្រោះបានទទួលសំណងជម្ងឺចិត្តធ្ងន់ធ្ងរនឹងព្យសនកម្មដែលខ្លួនបានទទួល"។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C.

៣០- នៅថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៨៥ មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័តជាឯកច្ឆន្ទលើសេចក្ដីប្រកាសអំពីគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាននៃយុត្តិធម៌សម្រាប់ជនរងគ្រោះនិងការប្រើអំណាចដោយបំពាន ("សេចក្ដីប្រកាសអំពីជនរងគ្រោះរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ")។ សេចក្ដីប្រកាសនេះធ្វើឡើងដើម្បីជួយរដ្ឋាភិបាល និងសហគមន៍អន្តរជាតិប្រយោជន៍ទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិរបស់ជនរងគ្រោះដោយមិនឲ្យប៉ះពាល់ដល់សិទ្ធិរបស់ជនសង្ស័យ ឬ ជនល្មើស។ គោលការណ៍ទី ៦ ចែងថា:

> *ការឆ្លើយតបនៃដំណើរការតុលាការ និងរដ្ឋបាលទៅនឹងសេចក្ដីត្រូវការចាំបាច់របស់ជនរងគ្រោះគួរតែជួយសម្របសម្រួលតាមរយៈ៖*
>
> *(ក) ការជូនដំណឹងដល់ជនរងគ្រោះអំពីតួនាទីរបស់ពួកគាត់អំពីវិសាលភាព ពេលវេលា និងដំណើរការនៃដំណើរការនីតិវិធី ព្រមទាំងលក្ខណៈនៃរឿងក្ដីរបស់ពួកគេ ជាពិសេសគឺនៅពេលណាដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងបទឧក្រិដ្ឋធ្ងន់ធ្ងរ និងប្រសិនបើពួកគេបានស្នើសុំចង់បានព័ត៌មានទាំងនេះ។*
>
> *(ខ) ការអនុញ្ញាតឲ្យមានការបញ្ចេញយោបល់ និងក្ដីកង្វល់របស់ជនរងគ្រោះ ដែលត្រូវយកមកធ្វើបទបង្ហាញ និងពិចារណាក្នុងដំណាក់កាលសមស្របនៃដំណើរការនីតិវិធី នៅពេលមានការប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍បុគ្គល ដោយគ្មានការប៉ះពាល់ដល់ជនជាប់ចោទ និងដោយស៊ីសង្វាក់គ្នាទៅនឹងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ព្រហ្មទណ្ឌជាតិដែលពាក់ព័ន្ធ[23]។*

៣១- គោលការណ៍ទាំងឡាយដែលចែងនៅក្នុងសេចក្ដីប្រកាសស្ដីពីជនរងគ្រោះរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិក៏មានចែងផងដែរនៅក្នុងគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន និងសេចក្ដីណែនាំស្ដីពីសិទ្ធិទទួលសំណងរបស់ជនរងគ្រោះពីការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ និងការរំលោភបំពានធ្ងន់ធ្ងរលើច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ដែលមហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី ១៦ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ

[23] *គោលការណ៍ទី ៦ នៃសេចក្ដីប្រកាសអំពីគោលការណ៍យុត្តិធម៌ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់ជនរងគ្រោះដោយសារអំពើឧក្រិដ្ឋ និងការបំពានអំណាច* ដែលត្រូវអនុម័តដោយសេចក្ដីសម្រេចលេខ ៤០/៣៤ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ នៅថ្ងៃទី២៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ១៩៨៥។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. * C.E.T.C.

00173253

C11/53

២០០៥។[24] គោលការណ៍ទាំងនេះមានចែងពីកាតព្វកិច្ចដែលអនុញ្ញាតអោយអ្នកដែលអះអាងថា ខ្លួនជាជនរងគ្រោះពីការរំលោភបំពានច្បាប់សិទ្ធិមនុស្ស ឬច្បាប់មនុស្សធម៌អន្តរជាតិ ចូលរួមក្នុងដំណើរការស្វែងរកយុត្តិធម៌ដោយមានប្រសិទ្ធភាព និងភាពស្មើគ្នា។

វចនាសម្ព័ន្ធនៃតុលាការអន្តរជាតិ ឬតុលាការដែលមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិផ្សេងទៀត

៣២- លក្ខន្តិកៈតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ បានចែងក្នុងមាត្រា៦៨ (៣)ថា:

ក្នុងករណីដែលមានការប៉ះពាល់ដល់ផលប្រយោជន៍របស់ជនរងគ្រោះ តុលាការត្រូវអនុញ្ញាតអោយជនរងគ្រោះបញ្ចេញទស្សនៈ និងការព្រួយបារម្ភរបស់ខ្លួន ហើយត្រូវពិចារណាបញ្ហានេះនៅក្នុងដំណាក់កាលនានាក្នុងដំណើរការនីតិវិធី ដែលតុលាការសម្រេចថាមានភាពសមស្រប ហើយតុលាការត្រូវពិចារណាក្នុងឥរិយាបទមួយដែលមិនប៉ះពាល់ ឬផ្ទុយនឹងសិទ្ធិរបស់ជនជាប់ចោទ និងការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌ និងមិនលំអៀងឡើយ[25]។

៣៣- មាត្រា ១២.៣ នៃបទប្បញ្ញត្តិរបស់ UNTAET លេខ ២០០០/៣០ ក្នុងវិធាននៃនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាលរបស់ប្រទេសទីម័រខាងកើត ចែងថា:

ជនរងគ្រោះគ្រប់រូបមានសិទ្ធិចូលរួមក្នុងសវនាការបណ្តឹងសុំអោយពិនិត្យសើរើឡើងវិញនៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងចូលរួមនៅគ្រប់សវនាការទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបណ្តឹងសុំឱ្យមានការដោះលែងដោយមានល័ក្ខខ័ណ្ឌ អនុលោមទៅតាមផ្នែកទី៤៣ នៃបទប្បញ្ញត្តិនេះ។ ក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិនេះ ជនរងគ្រោះអាចមានតំណាងផ្នែកច្បាប់មកធ្វើជាតំណាងឱ្យខ្លួននៅក្នុងតុលាការ។ ដោយអនុលោមតាម ផ្នែកទី ៤៤ នៃបទប្បញ្ញត្តិនេះ ជនរងគ្រោះម្នាក់ៗមានសិទ្ធិទទួលបានការជូនដំណឹងជាមុនពីព្រះរាជអាជ្ញា ឬនគរបាល ក្នុងដំណើរការនីតិវិធី អំពីពេលវេលា និងទីកន្លែងនៃសវនាការបណ្តឹង

---

[24] សេចក្តីសម្រេចមហាសន្និបាតរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិលេខ ៦០/១៤៧។

[25] មាត្រា៦៨ (៣) នៃ*លក្ខន្តិកៈទីក្រុងរ៉ូមរបស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ A/CONF.183/9* ចុះ ថ្ងៃទី១៧ ខែកក្កដា ឆ្នាំ១៩៩៨។

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * PRÉLIMINAIRE

00173254

C11/53

សុំអោយពិនិត្យសើរើឡើងវិញ ដូចមានយោងក្នុងផ្នែកទី២០ ទី២៩.៥ និងទី៤៣ នៃបទប្បញ្ញត្តិនេះ ប្រសិនបើជនរងគ្រោះនោះបានបញ្ជាក់ច្បាស់ជាមុនអំពីបំណងចង់ទទួលបានដំណឹងនេះដោយសម ស្របទៅកាន់តុលាការ ព្រះរាជអាជ្ញា ឬមន្ត្រីស៊ើបអង្កេត។

៣៤- ក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌបណ្ដោះអាសន្នរបស់កូសូវ៉ូ ចែងក្នុងមាត្រា៨០ មាត្រា៨១ និងមាត្រា៨២ ថា:

មាត្រា ៨០

(១) ភាគីរងគ្រោះមានសិទ្ធិដាក់ពាក្យប្ដឹងទាមទារទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយអនុលោមតាមមាត្រា ១០៨ កថាខ័ណ្ឌទី ១ នៃក្រមនេះ

(២) នៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ភាគីរងគ្រោះមានសិទ្ធិសុំឲ្យគេពិនិត្យមើលអង្គហេតុ និងមានសិទ្ធិស្នើសុំដាក់បង្ហាញភស្តុតាងដែលមានបន្ទុកដើម្បីរកឲ្យឃើញនូវបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះ ស្វែងរកចារីនៃបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌនោះ ឬដើម្បីទាមទារទ្រព្យសម្បត្តិពីការប្ដឹងរបស់ខ្លួនបាន

(៣) ក្នុងការជំនុំជម្រះក្ដីពិតប្រាកដ ភាគីរងគ្រោះមានសិទ្ធិស្នើសុំបង្ហាញភស្តុតាង មានសិទ្ធិសួរចុងចោទ សាក្សី និងសាក្សីជំនាញ មានសិទ្ធិបញ្ចេញមតិយោបល់ និងបកស្រាយបញ្ជាក់អំពីសក្ខីកម្មរបស់ខ្លួន ព្រមទាំងមានសិទ្ធិផ្ដល់សេចក្ដីសន្និដ្ឋានផ្សេងៗទៀត និងដាក់ពាក្យប្ដឹង

(៤) អនុលោមតាមបទប្បញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ ភាគីរងគ្រោះមានសិទ្ធិពិនិត្យមើលកំណត់ហេតុ និងឯកសារ ព្រមទាំងវត្ថុទាំងឡាយណាដែលយកមកធ្វើជាភស្តុតាង

(៥) រដ្ឋអាជ្ញាសាធារណៈ ចៅក្រមជំនុំជម្រះមុនអង្គសេចក្ដី និងចៅក្រមជំនុំជម្រះ ត្រូវជូនដំណឹងដល់ភាគីរងគ្រោះពីសិទ្ធិដូចដែលមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី ១ ដល់ទីកថាខ័ណ្ឌ ៤ នៃមាត្រានេះ។

មាត្រា ៨១

(១) ភាគីរងគ្រោះ និងតំណាងផ្នែកច្បាប់របស់ខ្លួនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានផងដែរក្នុងដំណើរការនីតិវិធី តាមរយៈតំណាងស្របច្បាប់

(២) ភាគីរងគ្រោះ ឬតំណាងផ្នែកច្បាប់របស់ខ្លួន និងតំណាងស្របច្បាប់មានកាតព្វកិច្ចជូនដំណឹងដល់តុលាការរាល់ការផ្លាស់ប្ដូរអាសយដ្ឋាន ឬកន្លែងរស់នៅបច្ចុប្បន្ន

E.C.C.C * C.E.T.C PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

00173255

C11/53

(៣) តំណាងស្របច្បាប់ត្រូវមានភារកិច្ចការពារសិទ្ធិរបស់ភាគីរងគ្រោះ ជាពិសេសការពារបូរណភាពរបស់ភាគីរងគ្រោះក្នុងអំឡុងពេលត្រួតពិនិត្យ មុនអាជ្ញាធរដែលបំពេញកិច្ចដំណើរការនីតិវិធី ហើយត្រូវមានភារកិច្ចដាក់ពាក្យប្តឹងនិងតាមដានការទាមទារទ្រព្យសម្បត្តិ

(៤) អនុលោមតាមមាត្រានេះ មេធាវីជនរងគ្រោះ នៃអង្គភាពការពារជនរងគ្រោះត្រូវជួយការពារសិទ្ធិរបស់ភាគីរងគ្រោះតាមការសមស្រប ក្នុងនាមជាតំណាងស្របច្បាប់របស់ភាគីរងគ្រោះ។

មាត្រា ៨២

(១) ភាគីរងគ្រោះត្រូវមានតំណាងស្របច្បាប់ ចាប់តាំងពីពេលចាប់ផ្តើមដំបូងនៃដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ:

១) ប្រសិនបើភាគីរងគ្រោះ គឺជាកុមារ

២) ប្រសិនបើភាគីរងគ្រោះមានទំនាក់ទំនងគ្រួសារជាមួយចុងចោទ

៣) ប្រសិនបើដំណើរការនីតិវិធីធ្វើឡើងពាក់ព័ន្ធនឹងបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១៣៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបណ្តោះអាសន្ន ឬបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌប្រឆាំងនឹងបូរណភាពផ្លូវភេទ ក្នុងជំពូកទី១៩ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបណ្តោះអាសន្ន លើកលែងតែបទល្មើសព្រហ្មទណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ២០៣ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌបណ្តោះអាសន្ននេះ

៤) ប្រសិនបើភាគីរងគ្រោះមានវិបត្តិ ឬពិការផ្នែកបញ្ញាស្មារតី

(៥) ប្រសិនបើតុលាការយល់ឃើញថា ភាគីរងគ្រោះងាយទទួលរងគ្រោះយ៉ាងពិសេស និងត្រូវការយ៉ាងចាំបាច់នូវជំនួយពីតំណាងស្របច្បាប់។

(២) ក្នុងករណីដូចដែលមានចែងក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ប្រសិនបើភាគីរងគ្រោះ ឬតំណាងផ្នែកច្បាប់របស់ខ្លួនមិនបានរកតំណាងស្របច្បាប់ទេនោះ ប្រធានតុលាការ ឬអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចដែលបំពេញកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីក្នុងដំណាក់កាលមុនអង្គសេចក្តីនេះ ត្រូវតែចាត់តាំងតំណាងស្របច្បាប់អោយពួកគេដោយឯកឯង ដែលការចំណាយលើការចាត់តាំងនេះគឺជាបន្ទុករបស់រដ្ឋ។

PRE-TRIAL CHAMBER * E.C.C.C * C.E.T.C * CHAMBRE PRÉLIMINAIRE

VI- ការយល់ឃើញ

៣៥- បញ្ហាដែលកំពុងកើតឡើងនោះ គឺជាវិសាលភាពនៃវិធាន ២៣(១) ដែលចែងថា: "គោលបំណងនៃបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញគឺដើម្បី ក) ចូលរួមក្នុងដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ដោយគាំទ្រដល់ការចោទប្រកាន់"។ បញ្ហាដែលបានលើកឡើងនោះ គឺថាតើវិធាននេះមានបូកបញ្ចូលទាំងលទ្ធភាពរបស់ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការចូលរួមក្នុងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន ក្នុងរឿងក្តីរបស់ជនដែលត្រូវចោទនេះដែរឬទេ។

៣៦- អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា វិធាន ២៣(១)(ក) មានខ្លឹមសារច្បាស់លាស់ដែលថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចចូលរួមនៅគ្រប់ដំណើរការនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌទាំងអស់ រួមទាំងនីតិវិធីទាក់ទងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននៅចំពោះមុខអង្គបុរជំនុំជម្រះ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថែមទៀតថា បទប្បញ្ញត្តិក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងដែលបានដកស្រង់មកបញ្ចូលក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី ២០ ដល់កថាខ័ណ្ឌទី ២៦ បញ្ជាក់ច្បាស់ថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានសិទ្ធិចូលរួមយ៉ាងសកម្មចាប់តាំងពីដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេត។

៣៧- អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា ការបញ្ចូលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីទៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី គឺជាការទទួលស្គាល់ការបន្តការបង្រួបបង្រួមជាតិ[26]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះពុំមានយុត្តាធិការក្នុងការពិនិត្យមើលវិធានផ្ទៃក្នុងឱ្យបានពេញលេញពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះនោះទេ ផ្ទុយមកវិញអង្គបុរេជំនុំជម្រះមានយុត្តាធិការត្រឹមតែពិនិត្យមើលបញ្ហាដូចដែលបានលើកឡើងខាងលើតែប៉ុណ្ណោះ។

៣៨- យុត្តាធិការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុងពាក់ព័ន្ធនឹងរឿងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះ គឺឈរលើមូលដ្ឋានយុត្តាធិការរបស់សភាស៊ើបសួរ។ ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចស្វែងរកការណែនាំអំពីមុខងាររបស់ខ្លួន ដូចមានចែងនៅក្នុងមាត្រានៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះ

[26] សេចក្តីសម្រេចលេខ ៥៧/២២៨ របស់មហាសន្និបាតអង្គការសហប្រជាជាតិ ចុះថ្ងៃទី១៨ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០០២ និងបុព្វកថា នៃវិធានផ្ទៃក្នុងរបស់ អ.វ.ត.ក។

រាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលចែងសម្រាប់សភាស៊ើបសួរ។ នៅក្នុងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មាត្រា ២៥៩ និងមាត្រា ២៦០ មានចែងនូវបទប្បញ្ញត្តិសម្រាប់ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីពាក់ព័ន្ធនឹងការចូលរួមក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាឃុំខ្លួន។ ពេលអានវិធាន ២៣(១) ដោយប្រៀបធៀបទៅនឹងក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា មានន័យថា ពាក្យពេចន៍ខ្លឹមសាររបស់វិធាននេះរំពឹងទុកឲ្យមានការចូលរួមរបស់ភាគីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងដំណើរការនីតិវិធីនានារបស់ អ.វ.ត.ក រួមទាំងការចូលរួមក្នុងបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្នផងដែរ។

៣៩- យោងតាមមាត្រា១២ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងស្តីពីការបង្កើត អ.វ.ត.ក មានកាតព្វកិច្ចមួយសម្រាប់អង្គបុរេជំនុំជម្រះដែលត្រូវពិនិត្យមើលថាតើក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាមានភាពស្របគ្នានឹងបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ទាក់ទងនឹងបញ្ហានេះដែរឬទេ ប្រសិនបើអង្គបុរេជំនុំជម្រះស្វែងរកការណែនាំពីក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។

៤០- នៅពេលពិចារណាពីការបញ្ចូលការចូលរួមនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធីបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាបង្គាប់អោយឃុំខ្លួន អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា វិធាន ២៣ (១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងស្របទៅនឹងសេចក្តីណែនាំអន្តរជាតិស្តីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងដំណើរការរឿងក្តីព្រហ្មទណ្ឌ ដូចមានចែងនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣០ និងកថាខណ្ឌទី ៣១ ខាងលើ[27]។ មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះ វិធាននេះស្របទៅនឹងនីតិវិធីរបស់តុលាការអន្តរជាតិ ដូចបានលើកឡើងនៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣២ កថាខណ្ឌទី ៣៣ និងកថាខណ្ឌទី ៣៤។ នីតិវិធីខ្លះរបស់វិធានផ្ទៃក្នុង មានលក្ខណៈខុសគ្នាពីនីតិវិធីរបស់តុលាការផ្សេងទៀត ប៉ុន្តែ នីតិវិធីស្តីពីគោលការណ៍នៃការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងដំណាក់កាលឃុំខ្លួន ពុំមានលក្ខណៈខុសគ្នាឡើយ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ដោយពិចារណាលើការអនុវត្តរបស់អន្តរជាតិបែបនេះ ការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងដំណាក់កាលឃុំខ្លួន ត្រូវចាត់ទុកជាការគោរព

[27] វិធានផ្ទៃក្នុង ២៣(១)។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា នៅទំព័រទី៦២ និងទំព័របន្តបន្ទាប់ទៀត នៃ*របាយការណ៍ស្តីពីការចូល រួមរបស់ជនរងគ្រោះក្នុងតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ* របស់ការិយាល័យស្រាវជ្រាវឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាមនៅមហាវិទ្យាល័យនីតិសាស្ត្រ ក្រុងវ៉ាស៊ីនតោន ចុះនៅខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៧ ប្រព័ន្ធដែលត្រូវបានអនុម័តយកមកប្រើទាក់ទងនឹងការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះ មិនមែនថាវាគ្មានបញ្ហានោះទេ។

តាមជាទូទៅស្របតាមគោលការណ៍ជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។ ជាទូទៅ គេទទួលស្គាល់បន្ថែមទៀតថា ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចមានផលប្រយោជន៍នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចពីបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាបង្គាប់អោយឃុំខ្លួនទៀតផង។

៤១- អង្គបុរេជំនុំជម្រះកត់សម្គាល់ឃើញថា វិធានផ្ទៃក្នុងមានលក្ខណៈខុសពីក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌកម្ពុជា និងបទប្បញ្ញត្តិដែលបានលើកឡើងខាងលើ ដោយសារតែវិធានផ្ទៃក្នុងពុំមានបទប្បញ្ញត្តិចែងអនុញ្ញាតឱ្យដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីចូលរួមក្នុងសវនាការតទល់គ្នានៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតរបស់ អ.វ.ត.ក ឡើយ។ វិធាន ៦៣(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតត្រូវស្ដាប់តែ“សហព្រះរាជអាជ្ញា ជនត្រូវចោទ និងមេធាវីជនត្រូវចោទប៉ុណ្ណោះ”[28]។ ក្នុងករណីសហព្រះរាជអាជ្ញាបើកការស៊ើបសួរដោយផ្អែកលើបណ្ដឹងដែលបានដាក់ជូន ពុំមាននីតិវិធីណាមួយតម្រូវឱ្យជូនដំណឹងដល់ម្ចាស់បណ្ដឹងថាតើ កិច្ចស៊ើបសួរត្រូវតែអនុវត្តតាមនីតិវិធីនេះឬយ៉ាងណានោះទេ។ តាមអានុភាពនៃវិធានផ្ទៃក្នុង ភាគីដែលនឹងក្លាយទៅជាដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ជាដំបូង ត្រូវដឹងអំពីការបើកកិច្ចស៊ើបសួរចំពោះជនត្រូវចោទណាមួយ នៅពេលទទួលបានសេចក្ដីជូនដំណឹងអំពីការចេញដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្នដូចមានចែងនៅក្នុងវិធាន៤៦ នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ ដូច្នេះ ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចចូលរួមទៅបានតែក្នុងករណីដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៣(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ចាប់ពីពេល និងបន្ទាប់ពីបើកកិច្ចស៊ើបសួរ និងបន្ទាប់ពីការចេញដីកា តាមវិធាន ៦៣ នៃវិធានផ្ទៃក្នុងជាធរមានប៉ុណ្ណោះ។ ក្នុងករណីដែលជនត្រូវចោទបានប្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ៦៣(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនឹងមានសិទ្ធិ “ចូលរួមបាន” ដោយសារចាប់ពីពេលនេះទៅ បណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍គឺជាផ្នែកមួយនៃ “នីតិវិធីរឿងក្ដីព្រហ្មទណ្ឌ” ដូចមានចែងក្នុងវិធាន ២៣(១) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។

៤២- ផលប៉ះពាល់នៃការចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅក្នុងរឿងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាសម្រេចឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ននោះ គឺថាជនត្រូវចោទនឹងត្រូវប្រឈមនឹងបញ្ហា ដែលមិនបានលើកឡើងកាលពីពេលមុននៅក្នុងសវនាការតទល់គ្នា នៅចំពោះមុខសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត។ ករណីនេះអាច

---

[28] វិធាន៦៣(១) វិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី១) នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី០១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ ។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

00173259

CMC83

បណ្ដាលឱ្យមានអតុល្យភាពនៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី និងសិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌។ ប៉ុន្តែ ការអនុញ្ញាតអោយមានការចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី និងនីតិវិធីដែលអ.វ.ត.ក បាន អនុម័ត ត្រូវតែអនុវត្តតាមលើករណីនេះ។

៤៣- វិធានផ្ទៃក្នុងចែងអនុញ្ញាតឱ្យអង្គបុរេជំនុំជម្រះប្រើប្រាស់មធ្យោបាយដើម្បីធានាថា រាល់ករណីមាន អតុល្យភាព ឬភាពអយុត្តិធម៌ជាក់ស្ដែងណាមួយកើតឡើង ក៏អាចលើកឡើងបានដែរ។ ជនត្រូវចោទ ត្រូវអនុញ្ញាតឱ្យឆ្លើយតបទៅនឹងសេចក្ដីសន្និដ្ឋានដែលភាគីដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីបានលើកឡើង។វិធាន ៧៧(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា ភាគីទាំងអស់ រួមទាំងដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវដាក់សារណា ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅក្រឡាបញ្ជីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះ មុនពេលបើកសវនាការបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍។ ទោះក្នុងករណីណាក៏ដោយ អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាចអនុញ្ញាតអោយជនត្រូវចោទ ឱ្យដាក់សេចក្ដី សន្និដ្ឋានតបជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ឬដោយផ្ទាល់មាត់ ក្នុងករណីដែលមានការពាក់ព័ន្ធនឹងផល ប្រយោជន៍របស់ខ្លួន សូម្បីតែមានការលើកឡើងនូវបញ្ហាថ្មីនៅក្នុងពេលសវនការក៏ដោយ។ យើងអាច ទាញការសន្និដ្ឋានពីបទពិសោធន៍របស់តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិបានថា ក្នុងការអនុវត្តមធ្យោបាយ បែបនេះ ផលប្រយោជន៍ជនត្រូវចោទអាចត្រូវបានការពារ ដោយមិនចាំបាច់មានការអនុម័តនីតិវិធី ខាងលើដែលអាចបណ្ដាលឱ្យកើតមាននូវបញ្ហាសំខាន់។[29] បន្ថែមលើករណីនេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះអាច ពិនិត្យមើលបទប្បញ្ញត្តិនៅក្នុងវិធាន ២១(១)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង ដែលចែងថា:

ដំណើរការនីតិវិធីក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ត្រូវតែមានភាពយុត្តិធម៌ និងត្រូវគោរពគោលការណ៍ចំពោះមុខ ហើយត្រូវរក្សាបាននូវតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិរបស់ភាគីទាំងឡាយ[30]។

៤៤- ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ជនត្រូវចោទ ត្រូវបានធានាយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុងវិធានផ្ទៃក្នុង និងមានតុល្យភាពរវាងសិទ្ធិទទួលបានការចូលរួម តាមរយៈជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ និងផ្ទាល់មាត់របស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី នៅក្នុងដំណើរការនីតិវិធី នៅចំពោះមុខអង្គបុរេជំនុំជម្រះ ក្នុងរឿងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងដីកាបង្គាប់អោយឃុំខ្លួន។

---

[29] សូមអាន *របាយការណ៍ស្ដីពីការចូលរួមរបស់ជនរងគ្រោះនៅចំពោះមុខតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ* ខាងលើ។

[30] វិធាន២១(១)(ក) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង (វិសោធនកម្មលើកទី១) នៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ចុះថ្ងៃទី០១ ខែធ្នូ ឆ្នាំ [illegible]

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

៤៥- ដូចមានបង្ហាញក្នុងកថាខ័ណ្ឌទី១ ដល់កថាខ័ណ្ឌទី២ នៃសេចក្តីសម្រេចនេះ នីតិវិធីរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវយកមកអនុវត្តតាម។ ប៉ុន្មានថ្ងៃមុនថ្ងៃសវនាការ មេធាវីត្រូវបានតែងតាំងសម្រាប់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ហើយតក្រុមមេធាវីនេះបានបង្ហាញថា ពួកគេចង់ចូលរួមក្នុងសវនាការ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានធ្វើការបង្គាប់លើករណីនេះ ដោយសារវាមានភាពចាំបាច់ក្នុងការធានាដើម្បីកុំឱ្យមានការប៉ះពាល់ធ្ងន់ធ្ងរដល់សិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទ។

៤៦- នៅក្នុងករណីនេះ ជនត្រូវចោទនឹងប្រឈមនឹងករណីដែលថា ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់មាត់ បន្ទាប់ពីសហមេធាវីបានធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដំបូងរបស់ខ្លួននៅក្នុងសវនាការ។ មុនពេលសវនាការ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមិនបានដាក់សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទេ។ សហមេធាវីបានធ្វើការតវ៉ាលើការអនុញ្ញាតឱ្យដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានដោយផ្ទាល់មាត់។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានស្នើឱ្យមេធាវីរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋាន ដែលខ្លួនបានលើកឡើងដោយផ្ទាល់មាត់ ទៅជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ។ ខ្លឹមសារសេចក្តីសន្និដ្ឋានទាំងនោះ ត្រូវបានអង្គបុរេជំនុំជម្រះ និងភាគី យកមកធ្វើការពិចារណា នៅពេលលើកឡើងពីការអះអាងអំពីសិទ្ធិចូលរួមក្នុងសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ជូនអង្គជំនុំជម្រះ។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានធ្វើការសម្រេចបន្តសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍ដោយមានការចូលរួមពីដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ដោយមានការឯកភាពពីភាគីទាំងអស់។ ខ្លឹមសារនៃសារណារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី បានបង្ហាញអំពីការយល់ដឹងអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីដែលគ្រាន់តែលើកនូវបញ្ហាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍របស់ខ្លួន នៅក្នុងរឿងក្តីដែលកំពុងដោះស្រាយប៉ុណ្ណោះ។ ប្រការនេះមិនបានបដិសេធលទ្ធភាពដែលថា នៅថ្ងៃខាងមុខ ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីត្រូវបានជម្រុញ និងតម្រូវឱ្យដាក់សារណារបស់ខ្លួនរួមគ្នា ក្នុងករណីដែលដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីមានការយល់ឃើញដូចគ្នាដើម្បីលើកកំពស់ប្រសិទ្ធភាពនៃដំណើរការនីតិវិធីនោះទេ។ សិទ្ធិរបស់ជនត្រូវចោទត្រូវបានគោរព ដោយសារជនត្រូវចោទត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យដាក់សារណាជាលាយលក្ខណ៍អក្សរបន្ថែមទៀត ដើម្បីលើកឡើងពីលទ្ធភាពរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងការចូលរួមក្នុងសវនាការបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍។ បន្ថែមពីនេះ ជនត្រូវចោទបានអនុវត្តសិទ្ធិដែលអង្គបុរេជំនុំជម្រះបានផ្តល់ជូន ដើម្បីឆ្លើយតបទៅនឹងសារណារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ក្នុងអំឡុងពេលធ្វើសេចក្តីសន្និដ្ឋានផ្ទាល់មាត់ដំបូងរបស់ខ្លួន។ ដូច្នេះ សិទ្ធិទទួលបានការជំនុំជម្រះដោយយុត្តិធម៌របស់ជនត្រូវ

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C. C.E.T.C.

00173261

C11/53

ចោទត្រូវបានថ្លឹងថ្លែង និងការពារ ដោយពុំមានការរំលោភបំពានណាមួយ ដូចដែលជនត្រូវចោទបានអះអាងនោះទេ។

៤៧- អង្គបុរេជំនុំជម្រះយល់ឃើញថា អនុលោមតាមវិធាន ២៣(៣) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង វាជាសេចក្ដីសម្រេចរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងការអនុញ្ញាតយល់ព្រមលើពាក្យសុំចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណី។វាពុំបានបង្ហាញលទ្ធភាពណាមួយដែលអនុញ្ញាតអោយជនត្រូវចោទប្ដឹងជំទាស់នឹងសេចក្ដីសម្រេចនេះឡើយ។ ដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនមានយុត្តាធិការសម្រេចថាតើ ការវាយតម្លៃរបស់សហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត ធ្វើឡើងស្របតាមវិធានផ្ទៃក្នុង ដូចដែលសហមេធាវីបានអះអាងនោះឡើយ។

៤៨- សហមេធាវីបានអះអាងថា ផលលំបាកនឹងអាចកើតឡើងនៅថ្ងៃខាងមុខ ប្រសិនបើចំនួនដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីមានការកើនឡើង[31]។ អង្គបុរេជំនុំជម្រះបានពិនិត្យពិចារណាយ៉ាងល្អិតល្អន់អំពីផលប៉ះពាល់ពីសេចក្ដីសម្រេចរបស់ខ្លួននៅពេលខាងមុខ។ នៅក្នុងការអនុវត្តយុត្តាធិការរបស់ខ្លួន អង្គបុរេជំនុំជម្រះមិនអាចធ្វើការពិចារណាអំពីអង្គហេតុដែលអាច ឬមិនអាចកើតឡើងនៅថ្ងៃខាងមុខបានឡើយ ដោយសារតែយុត្តាធិការរបស់អង្គបុរេជំនុំជម្រះត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែអង្គហេតុដែលបានកើតឡើងហើយប៉ុណ្ណោះ មិនមែនអង្គហេតុដែលមិនអាចនឹងកើតឡើងនោះទេ។

៤៩- ដោយមានលក្ខណៈខុសពីលក្ខន្តិកៈតុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិ វិធានផ្ទៃក្នុងចែងថា នៅពេលទទួលបានការអនុញ្ញាត ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីអាចចូលរួមនៅគ្រប់ដំណាក់កាលនៃដំណើរការនីតិវិធី យោងតាមវិធាន២៣(៤) នៃវិធានផ្ទៃក្នុង។ យើងមិនចាំបាច់បង្ហាញអំពីផលប្រយោជន៍ពិសេសណាមួយ នៅក្នុងដំណាក់កាលនៃដំណើរការនីតិវិធី ដូចដែលសហមេធាវីបានអះអាងនោះឡើយ។

---

[31] កថាខ័ណ្ឌទី ២៩ នៃសារណារួមគ្នា ស្ដីពីការចូលរួមរបស់ដើមបណ្ដឹងរដ្ឋប្បវេណីក្នុងបណ្ដឹងឧទ្ធរណ៍ជំទាស់នឹងការឃុំខ្លួនបណ្ដោះអាសន្ន ចុះនៅថ្ងៃទី២២ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០៨ នៃរឿងក្ដីជនត្រូវចោទ នួន ជា (សំណុំរឿង: ០០២/១៩-០៩-២០០៧-អវតក/កសចស (អបជ០១) C១១/៤៥)។

PRE-TRIAL CHAMBER CHAMBRE PRÉLIMINAIRE E.C.C.C * C.E.T.C

00173262

ហេតុដូច្នេះ អង្គបុរេជំនុំជម្រះសម្រេចជាឯកច្ឆ័ន្ទ:

បដិសេធសំណើរបស់ជនត្រូវចោទ ដែលស្នើសុំ: (១) ដកសារណារបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណី ចេញពីកំណត់ហេតុបណ្តឹងឧទ្ធរណ៍របស់ នួន ជា និង (២) រារាំងការចូលរួមរបស់ដើមបណ្តឹងរដ្ឋប្បវេណីនៅដំណាក់កាលក្រោយៗទៀត នៅក្នុងកិច្ចដំណើរការនីតិវិធីដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន។

សាលដីកានេះប្រកាសជាសាធារណៈ:

ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី២០ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០៨

អង្គបុរេជំនុំជម្រះ

ប្រធាន

Rowan DOWNING ន័យ ថុល Katinka LAHUIS ហួត វុទ្ធី ប្រាក់ គឹមសាន

ក្រឡាបញ្ជីសហការ

កែវ [illegible] Dirk Jan LAMAN